

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Aan

5.1.2e

Contactpersoon

5.1.2e
T 06 5.1.2e

Datum
29 mei 2020

Kenmerk

nota

Briefadvies planbureaus en RIVM

Aanleiding

28 mei is het briefadvies van de planbureaus en het RIVM met aandachtspunten voor een covid-herstelbeleid ontvangen.

Advies/actie

1. Kennismaken van de inhoudelijke appreciatie van het briefadvies
2. Instemmen met het voorstel dat het projectteam de reactie op het briefadvies, in samenwerking met betrokken departementen, opstelt.

Kern

1. Uitgangspunten en appreciatie briefadvies

In het briefadvies benoemt het Overleg Planbureaus (OP) een aantal uitgangspunten die erop zijn gericht om het geschetste perspectief in de routekaart van relevante inzichten en suggesties te voorzien, namelijk:

- **Hanteer brede welvaart als integrerend kader.** Dit kan ervoor zorgen dat de focus niet eenzijdig komt te liggen op gezondheid en er rekening wordt gehouden met andere welvaartsaspecten zoals arbeid en vrije tijd, veiligheid, onderwijs, zorg, wonen, de kwaliteit van natuur en leefomgeving, en de waardering van het eigen leven.

Appreciatie: De gedachte om brede welvaart als integrerend kader te gebruiken, is waardevol. De overgang van Crisis-structuur naar programma biedt ruimte om de indicatoren uit het afwegings- (of analyse)kader dat gebruikt wordt bij het af- en opschalen van maatregelen opnieuw te bezien.

- **Denk in scenario's.** De onzekerheid is groot, daarom moet er rekening gehouden worden met het geleidelijk uitdoven van de pandemie, maar ook met een scenario waarin de pandemie meerdere keren opnieuw opflakkert.

Appreciatie: De toekomst is onzeker, maar niet leeg, stelde de WRR een aantal jaar geleden. In dat kader bieden scenario's mogelijkheden om meer inzicht in die toekomst te krijgen. Door het gebruik van scenario's kan ook beter rekening worden gehouden met verschillen tussen regio's (in besmettingsgraad en economische impact). Het is de bedoeling om in deze fase van de crisis gebruik te maken van scenario's en daarbij de denkracht

Datum
29 mei 2020
Kenmerk

van de planbureaus te gebruiken. Op 15 mei j.l. vond een eerste gesprek plaats met de planbureaus en RIVM over scenario's. Een vervolgesprek over scenario's wordt gevoerd op basis van het briefadvies. Dit vervolgesprek staat gepland voor 10 juni a.s. met als doel om what if-scenario's te formuleren en nadere onderzoeksvragen voor planbureaus en RIVM te articuleren.

- **Verhelder de verdeling van rechten, plichten en verantwoordelijkheden.** Bij het herstelbeleid is het van belang steeds helderheid te verschaffen, over wat er van mensen, werkgevers, en instellingen verwacht wordt, welke mate van keuzevrijheid zij hebben en op welke rechten zij kunnen terugvallen.

Appreciatie: Bij de te nemen maatregelen zal blijvend aandacht zijn voor communicatie over de genomen maatregelen. Eén van de maatstaven die gehanteerd wordt bij het wegen van de maatregelen is uitlegbaarheid van de maatregelen. De aanbeveling om ook helderheid te verschaffen over keuzevrijheid van mensen zelf, van werkgevers en instellingen wordt in het programma ter harte genomen.

- **Zet je niet vast in finale perspectieven zoals 'de anderhalvemetersamenleving' of 'het nieuwe normaal'.** Het doel van het herstelbeleid kan niet een samenleving zijn waarin mensen altijd en overal anderhalve meter afstand tot elkaar moeten blijven houden. Dat is niet wat mensen willen en ze zien het zeker niet als een 'nieuw normaal'. Dergelijke terminologie suggereert dat een tijdelijke maatregel een permanent karakter krijgt.

Appreciatie: De planbureaus wijzen er terecht op dat taal ertoe doet. Daarom neemt het kabinet deze aanbeveling over. De boodschap moet zijn dat stapsgewijs terugkeren naar de oude situatie. Binnen de ruimte die gezondheidsindicatoren en het maatschappelijk draagvlak bieden wordt telkens gezocht naar de optimale invulling van de samenleving. Dit blijkt ook uit de naam van het programma: "Samenleving en Covid-19".

- **Verbind kortetermijnkwesties aan langetermijnveranderingen.** De planbureaus adviseren bij praktische vraagstukken van de korte termijn rekening te houden met het al voorgenomen en in gang gezette beleid, zoals op het vlak van de leefomgeving, zodat er geen tegenstrijdigheid tussen beiden ontstaat. Als voorbeeld waarbij dit van belang is noemen de leefomgeving (klimaatbeleid, natuurbeleid, wonen en mobiliteit).

Appreciatie: in de komende fase van de crisis zullen nog steeds veel besluiten genomen voor de korte termijn. De nieuwe fase brengt echter ook met zich mee dat de effecten van die besluiten beter doordacht kunnen worden op de langere termijn. Het ligt voor de hand in het afwegingskader voor besluiten mee te nemen dat de effecten voor lange termijn een plaats krijgen.

- **Zorg voor een betrouwbare overheid.** Beleid moet consistent zijn. Dat betekent dat steun- en herstelbeleid gedurende langere tijd, in de verschillende fases van deze crisis, moet worden volgehouden, ook als het tegenzit.

Datum
29 mei 2020
Kenmerk

Appreciatie: Deze crisis heeft laten zien dat de overheid ertoe doet. In deze nieuwe fase van de crisis moet de overheid blijven bewijzen zijn rol goed te kunnen vervullen. Dat vraagt dus om betrouwbaarheid: partners in de samenleving moeten er op aan kunnen dat de overheid rechtvaardig is, zijn beloften houdt en waarmaakt. Het gaat daarbij niet alleen om een betrouwbare overheid, maar ook om te handelen als één overheid. Deze aanbeveling betreft met name het financieel-economisch steun- en herstelbeleid. Afstemming met EZK, SZW en FIN

- **Zoek internationale samenwerking.** Nederlands is voor het eigen herstel in grote mate afhankelijk van een voorspoedige sociaaleconomische ontwikkeling van de directe buurlanden als de overige lidstaten. We moeten van elkaar leren en waar nuttig met elkaar samenwerken, en ook goed inspelen op de ontwikkeling van internationale programma's, zoals bijvoorbeeld in het kader van de Europese Green Deal.
- **Benut kansen om reeds voorgenomen langetermijndoelen sneller te realiseren.** Ga na waar synergiekansen benut kunnen worden. Geef, bijvoorbeeld, voorkeur aan herstelmaatregelen voor de sociale en economische effecten van de coronacrisis, die tevens kansen bieden voor de kwaliteit van de leefomgeving. Zo kunnen bijvoorbeeld geplande investeringen naar voren worden gehaald.

Appreciatie: Bij deze aanbeveling wordt met name aandacht gevraagd voor fundamentele aanpassingen op de arbeidsmarkt (betrokkenheid SZW), verhouding met leefomgeving, energietransitie en mobiliteit (betrokkenheid I&W, EZK).

- **Houd rekening met verschillen tussen groepen en regio's.** Er is behoefte aan maatwerk. Een aantal sectoren, groepen en regio's verdient extra aandacht in de fase die de crisis nu ingaat:
 - degenen zonder vaste aanstelling en zelfstandigen met een middenkomen
 - Ouderen in verpleeghuizen
 - Mensen die afhankelijk zijn van voorzieningen in het sociaal domein
 - Mensen met een kwetsbare mentale gezondheid
 - Kinderen uit sociaal-economisch kwetsbare groepen
 - Mensen met een migratie-achtergrond
 Ook met verschillen tussen regio's (in besmettingsgraad en economische impact) moet rekening gehouden worden.

Appreciatie: in de komende maanden moet bekeken op welke wijze bestaande en nieuwe kwetsbare groepen en op welke wijze regio's door de crisis geraakt zijn en op welke wijze dit kabinet hen kan ondersteunen. Hier ligt een gemeenschappelijke opgave die nauwe samenwerking tussen overheidssectoren en overheden vergt.

2. Proces briefadvies

15 mei j.l. vond een eerste gesprek plaats met de planbureaus en RVIM over scenario's waarin is geconcludeerd dat het vervolgesprek over scenario's zou

Datum
29 mei 2020
Kenmerk

worden gevoerd op basis van het briefadvies. Dit vervolgesprek staat gepland voor 10 april a.s. met als doel om mede op basis van het briefadvies kaders voor *what if* scenario's te formuleren en nadere onderzoeksvragen te articuleren. Om die reden lijkt het ook voor de hand te liggen om de reactie op het briefadvies vanuit de projectorganisatie wordt opgesteld. Dit in samenwerking met andere departementen en in het bijzonder I&W dat de reactie schrijft op het briefadvies over de gevolgen voor verkeer en OV.

De volgende planning wordt daarom voorzien:

- 9 juni bespreken procesvoorstel regie kabinetsreactie door projectgroep MCC-19
- 10 juni bespreking planbureaus en SGO
- 16 juni inhoudelijke bespreking briefadvies in MCC-19